

den namiddag aan de vergroting van het nest (9 uur 's avonds, 14 Juni, in mijn tuin). Ik trof ze ook in aantal nestelend tusschen de klinkers van een weinig begaan trottoir (Groningen). SICKMANN vermeldt als proviand niet minder dan 26 soorten vliegen. Bij deze geringe kieskeurigheid is het merkwaardig, dat men in één nest vaak vliegen van dezelfde soort aantreft, zoo vond ik er, die uitsluitend met dazen (*Haematopota pluvialis*) of met *Sargus cuprarius* geproviandeerd waren. Voorts kan ik als prooi vermelden *Hydrotaea irritans*, *Dolichopus*-, *Chrysomyia*-, en *Sarcophaga*-soorten. ALFKEN (1914) vermoedt de sluipvlieg *Sphixapata conica* Fall. als parasiet. LIEFTINCK deed herhaaldelijk dezelfde waarneming.

17. *C. scutellatus* 1) SCHEVEN. — KOHL, pag. 174. De kleine schildwesp is veel minder algemeen dan de groote. Juni—Aug. op *Aegopodium* en andere Umbelliferen, de ♂ graag op eikenloof in de zon

I. Diever, Wijster.

II. Denekamp, Ommen, Ootmarsum; Winterswijk, Renkum, Wolfhezen; Bilthoven, Gooi, Ankeveen, Halfweg.

III.

IV. Breda, Vught, Tilburg, Oisterwijk, Berlicum; Belfeld.

V. Geen gegevens.

B. KOHL, pag. 394. Nest op soortgelijke plaatsen als *C. peltarius*; voor zoover ik waarnam, ontbreekt het langwerpige zandheuveltje bij den ingang. SICKMANN vermeldt als prooi *Sargus cuprarius*. Ik trof ze veel met *Dolichopus*, o.a. *ungulatus* (= *aeneus*), verder met *Hydrophorus litoreus*, *Notophila cinerea*, en *Hydrellia spec.* Lieftinck constateerde de vlieg *Hammomyia albescens* Zett. als parasiet.

HAMM verzamelde 174 prooien van deze soort, die op 6 na tot *Dolichopus* behoorden, wat met onze waarnemingen (D. L. N. XVI, pag. 126) overeenstemt. Sickmann's waarneming had waarschijnlijk betrekking op een *C. peltarius* met ongeteekend eerste segment. Larf en pop zijn nog niet beschreven.

(Wordt vervolgd).

B. E. BOUWMAN.

1) lat. scutellatus = van een schild voorzien.

Wanneer zingt de Nachtegaal? — Er zijn nog altijd menschen, die meenen, dat de nachtegaal alleen des nachts zingt en dat er allerlei griezeliigheden van kopjes sterke koffie en niet naar bed gaan toe behooren, om zijn zang te kunnen genieten. Nu is het werkelijk heel aardig, om zulke nachtwandelingen te doen, maar noodig is het niet. De nachtegaal zingt nacht en dag en om een heel natuurlijke reden zijn zijn dagzanguren talrijker dan zijn nacht-zanguren. Er bestaat wel individueel verschil, ze zingen niet allemaal tegelijk. De nachtegaal in mijn tuin zingt het drukst van even na zonsopgang tot een uur of elf en is in den voornacht dikwijls stil, evenals in den namiddag. Een van de nachtegaleen in Thijsse's Hof begint in den regel 's avonds om elf uur, zingt op den dag onregelmatig, dikwijls 's middags om vier uur ook. Andere doen het weer anders, maar er is toch een heel goede kans, dat ge in een nachtegaleenbuurt in den morgen altijd nachtegaleen kunt hooren. T.

De vroege nachtegaal. — Ik haast mij U mede te deelen, dat ik te Ede (Geld.), op een buiten logeerende, in den nacht van 1 op 2 April, vroeg in den morgen een nachtegaal heb hooren zingen. Ik sliep met open ramen, 't zal naar gissing 3 à 4 uur geweest zijn. In uw boek staat, dat u hem op 13 April 1904 voor het eerst heeft gehoord, en in „Buekers” staat op 5 April. Verder heb ik hem gehoord in den nacht van 4 op 5 April, en later op Zondag 6 April midden op den dag, toen wij aan het wandelen waren! Vindt u dit niet iets heel bizonders?

Rotterdam, 16-4 1930.

Mej. J. M. LANGENSTAM.